

DISCUȚIE PRIVIND BUNA-CREDINȚĂ SI TEORIA IMPREVIZIUNII

Liviu Titus PAVELIU*

Abstract

The current economic climate underlines the importance and necessity of proper legal mechanism which can enforce parties' protection and expectations in regard to unexpected changes of circumstances which may occur during contract performance.

The aim of this paper is to highlight how the institution of "change of circumstances" has been regulated in the newly enacted Romanian Civil Code, while also undertaking a comparative analysis in regard to the Principles of European Contract Law and the Common Frame of Reference.

Before the enactment of the present Civil Code, change of circumstances was viewed as more of a jurisprudential and doctrinal solution to given legal problems which affected contractual balance; however, the current legislation has recognized both change of circumstances and good faith through express provisions. In the context of the principle of good faith we have a better understanding in regard to its role in the change of circumstances and as to how the former is applicable in the field of contract performance.

Keywords: *Change of circumstances, Good faith, Romanian Civil Code, European Contract Law, comparative law*

Secțiunea 1. Introducere

Prin adoptarea noului Cod civil, teoria impreviziunii a înregistrat un sprijin decisiv în recunoașterea și aplicarea acesteia în practică. În sistemul vechiului cod fundamentarea impreviziunii ridică probleme teoretice. În trecut, doctrina a apelat la instituții precum abuzul de drept, buna-credință, lipsa cauzei sau îmbogățirea fără justă cauză.

La nivel european, teoria impreviziunii este tratată printr-o varietate de reglementări, însă constanta pe care o prezintă este finalitatea acesteia sub practic. Impreviziunea se dovedește a fi un instrument care asigură onorarea contractelor, iar că orice dezechilibru contractual între părți nu va pune în pericol soarta acestuia¹, în ipoteza în care această perturbare izvorăște pe fondul unor circumstanțe care nu ar fi putut fi avute în vedere de părți la momentul încheierii contractului.

Rolul teoriei impreviziunii în justiția și securitatea contractuală prezintă beneficiul că aduce în vedere în plan juridic probleme complexe de natură economică, cum este cazul adaptării contractului, care adesea în lipsa unei intervenții exterioare, multe convenții ar fi lipsite de finalitate. Reglementarea actuală în Codul civil roman prezintă o legătură puternică

* Doctorand Academia de Studii Economice București; email: titus.paveliu@gmail.com

¹ R. Duminica, C. Aleca, (2012) Consideration concerning the regulation of the theory of unforeseeability in comparative law, Issues of Business and Law volume 4/2012, p.66

cu legislația și propunerile legislative străine, iar asocierea impreviziunii cu bună-credință marchează alinierea legislației romane la curentul european de gândire.

Secțiunea 2. Regimul juridic al teoriei impreviziunii în actualul Cod civil

Odată cu reglementarea impreviziunii la art. 1271 C.civ, fundamentarea acesteia nu a mai reprezentat o provocare teoretică. Și totuși, într-o opinie doctrinară recentă s-a susținut că teoria impreviziunii este bazată pe ideea de justiție contractuală². Ambii autori susțin ca justiția reprezintă o dominantă teoretică prin aceea că „efectul produs de schimbarea împrejurărilor îl reprezintă obligarea debitorului la executarea obligației care ar fi injustă”, invocând interpretarea sistematică a proiectului “Principiile de Drept European al Contractelor”. După cum vom observa în secțiunea dedicată dreptului comparat, proiectul anterior menționat, deși oferă similitudini vizibile cu Codul civil, defapt reprezintă predecesorul lucrării care a reprezentat în final sursa cea mai influentă pentru legiuitorul roman, și anume Proiectul Cadrelui Comun de Referință în materie contractuală în formă sa revizuită³. Având în vedere că principiile fundamentale în proiect sunt libertatea, securitatea, justiția și eficiența, însuși autorii⁴ proiectului au subsumat impreviziunea în cadrul principiului securității contractuale, iar nu al justiției. Incidența justiției contractuale în cadrul impreviziunii se regăsește prin interacțiunea acesteia cu principiul bunei-credințe. Fiecărei părți îi incumba obligații care izvorăsc din loialitatea contractuală. Astfel, părțile sunt obligate să se supună exigențelor bunei-credințe și să coopereze în vederea executării și salvării contractului. Potrivit articolului 1271 (3) lit d, buna-credință o întâlnim ca fiind o condiție pentru aplicarea teoriei impreviziunii, iar nu ca un fundament teoretic.

Ca răspuns la critica conform căreia „[art. 1271] nu precizează în mod expres fundamentul relației obligativității contractului și a impreviziunii”⁵, indicăm opinia autorilor Cadrelui care menționează ce ei consideră a fi ingredientele principale ale securității contractuale, printre care enumeră și forța obligatorie a contractului ca element de bază, sub rezerva că contractele pot fi adaptate circumstanțelor neprevăzute care ar prejudicia utilitatea convenției pentru una dintre părți⁶. Prin aceasta reținem că teoria impreviziunii reprezintă în mod fundamental o excepție de la principiul *rebus sic stantibus*.

² B. Oglinda, The theory of imprevision in the context of the economic crisis and the new Romanian Civil Code, Perspectives of Business Law Journal, Volume 1, Issue 1, noiembrie 2012, p.237 și. Baiaș F.A, NCC comentariu pe articole, Ed. C.H. Beck, București, 2012, p. 1331.

³ D. Dobrev, Impreviziunea, o cutie a Pandorei în Noul Cod Civil? Comentarii, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Coordonator M. Uliescu, ed. Universul Juridic, București, 2011, pp. 212. În lucrarea de față autorul indica prima versiunea a Proiectului de Cadru Comun de Referință a Grupului de Studiu pentru un Cod Civil European ca fiind originea art 1271, însă ulterior ajunge la concluzia că legiuitorul roman a optat pentru o reglementare „cat mai fidelă” a prevederilor versiunii revizuite din 2009 a Proiectului.

⁴ C. von Bar, E. Clive, H. Schulte-Nolke, Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law (outline edition), Sellier, European Publishers, Munich, 2009, p. 71

⁵ C. Zamsa, idem

⁶ C. von Bar, E. Clive, H. Schulte-Nolke, op.cit p.72

2.1. Definirea conceptului

În plan doctrinar nu a existat o opinie dominantă cu privire la definirea teoriei impreviziunii, situația fiind justificată prin varietatea de opinii pe seama fundamentării conceptului. Reglementarea art. 1.271 C.civ definește în termeni generali că „părțile sunt ținute să își execute obligațiile, chiar dacă executarea lor a devenit mai oneroasă, fie datorită creșterii costurilor executării propriei obligații, fie datorită scăderii valorii contraprestației”.

În lipsa unei definiții legale exprese, putem extrage principalele trăsături⁷ ale impreviziunii:

- a) impreviziunea este o excepție de la regula forței obligatorii a contractului, *rebus sic stantibus*, în ceea ce privește executarea acestuia;
- b) momentul survenirii împrejurărilor este după încheierea contractului, iar consecințele acestora fac vădit injustă obligarea debitorului să suporte riscul schimbării radicale a situației de la momentul încheierii contractului;
- c) din punct de vedere teoretic, în sensul Codului civil, impreviziunea nu poate fi încadrată exclusiv în anumite clasificări datorită formulării deschise folosite de legiuitor. Astfel, art. 1271 (1) C.civ. vorbește de onerozitate, dar aceasta poate interveni și în convenții cu titlu gratuit, cum este cazul voluntariatului. Impreviziunea poate fi aplicabilă atât contractelor cu executare succesivă, cât și în cazul contractelor cu executare unu ictu unde prețul este plătit în mai multe tranșe;
- d) în plan procesual aceasta constituie temeiul în baza căruia instanța de judecată poate să intervină pentru a dispune salvarea ori încetarea contractului.

2.2. Situația premisă

Impreviziunea prin natura sa este menită să protejeze eficiența și securitatea contractului atunci când ambele părți nu au putut să prevadă fapte, elemente și conjuncturi care ar fi de natură să le afecteze convenția. În ipoteza contrară, putem presupune că părțile, fiind în cunoștință de cauză, fie au instaurat prevederi exprese de revizuire a contractului, fie în lipsa unor astfel de clauze, acestea și-au asumat în mod expres riscul fluctuării drastice a valorii contraprestațiilor.

Separat de condițiile intrinseci ale impreviziunii, vom califica absența unor clauze de revizuire a contractului ca fiind o condiție preexistentă a introducerii unei acțiuni în instanță în temeiul art. 1271 C.civ.. Un exemplu în acest sens îl reprezintă clauză de hardship, aceasta fiind o convenție în virtutea căreia părțile contractante se obligă să revizuiască obligațiile contractuale în situația în care echilibrul contractual este afectat de anumite circumstanțe obiective de natură economică sau monetară⁸. Clauză de indexare reprezintă un alt instrument prin care poate fi înlăturat riscul impreviziunii. Aceasta a fost definită de doctrina ca fiind „un procedeu de drept de reevaluare automată a prestațiilor, în raport cu variația unui indice de referință stabilit printr-o clauză expresă sau printr-o convenție de indexare separată, pentru acoperirea deprecierei monedei în care se face plată”⁹. Astfel de soluții prezintă avantajul că unitatea de măsură a echilibrului prestațiilor nu se rezumă numai la valută sau bani, ci poate

⁷ F. Bujorel, On imprevision and its effect on the literary, artistic or scientific work copyright assignment agreement, *Perspectives of Business Law Journal*, Volume 1, Issue 1, noiembrie 2012, p.221

⁸ R. S. Patru, Teoria impreviziunii din perspectiva dimensiunii economice și juridice a analizei contractului, *Tribuna Juridica*, Volumul 1, nr. 1, iunie 2011, p. 121

⁹ L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile*, vol. II, Contractul, Ed. Universul Juridic, București, 2009; p. 534

să fie calculată și prin referire la alte valori economice cum ar fi “prețul zilei a unor materii prime”¹⁰.

2.3. Condiții

Sediul materiei pentru condițiile aplicării teoriei impreviziunii este art. 1.271 (3) C.civ., și anume:

- a) schimbarea împrejurărilor a intervenit după încheierea contractului;
- b) schimbarea împrejurărilor, precum și întinderea acesteia nu au fost și nici nu puteau fi avute în vedere de către debitor, în mod rezonabil, în momentul încheierii contractului;
- c) debitorul nu și-a asumat riscul schimbării împrejurărilor și nici nu putea fi în mod rezonabil considerat că și-ar fi asumat acest risc;
- d) debitorul a încercat, într-un termen rezonabil și cu **bună-credință**, negocierea adaptării rezonabile și echitabile a contractului.

Pentru că teoria impreviziunii să fie aplicabilă, potrivit condiției de la litera a), momentul la care evenimentul care provoacă schimbarea împrejurărilor trebuie să fie după încheierea contractului. În alte sisteme de drept, această condiție a fost nuanțată în sensul că „dacă schimbarea circumstanțelor începe înainte de încheierea contractului, iar „modificarea accelerează dramatic” în cursul executării contractului¹¹, aceasta va fi considerată socotită la momentul consumării acesteia.

Textul de la litera b) face referire la diligența debitorului, iar nu și a creditorului. Articolul 1271 C.civ. protejează debitorul și creditorul obligației a cărei valori a fluctuat. În contextul cerinței cooperării contractuale, reținem în sarcina ambelor părți obligația de a preveni situații neprevăzute.

Raportat la litera c), dacă spre deosebire de debitor, creditorul are convingerea că pot surveni schimbări drastice, dar n-a reușit să își protejeze interesele prin încercarea de a insera clauze de ajustare sau renegociere, el va avea de câștigat. Putem reține ca prin informarea debitorului în faza de negocieri asupra unor eventuale riscuri ulterioare, debitorul nu se mai poate pretinde ca fiind de bună-credință, iar în sistemul teoriei impreviziunii acesta își va asuma în mod indirect riscul schimbării. Dacă debitorul ar fi putut avea în vedere facultatea schimbării împrejurărilor, atunci nu sunt îndeplinite condițiile art. 1271 C.civ. și acesta va fi nevoit să suporte noua prestație, vădit mai oneroasă decât cea inițială.

Un alt concept întâlnit în acest text este „imprevizibilitate rezonabilă”¹², potrivit căruia părțile nu ar fi putut prevedea schimbarea circumstanțelor. Deși rezonabilitatea și bună-credință contractuală sunt concepte deschise și lipsite de tradiție în dreptul roman, doctrina a semnalat că înțelesul termenului rezonabil va fi evaluat în mod abstract, ca un bonus pater familias, iar nu raportat la particularitățile personale părții din contract¹³.

Ultima condiție pentru aplicarea teoriei impreviziunii este dată de încercarea debitorului de a negocia adaptarea rezonabilă și echitabilă a contractului. Această obligație trebuie executată de către debitor într-un termen rezonabil și cu bună-credință. Textul de față

¹⁰ B. Oglinda, op.cit., p.242

¹¹ ibidem

¹² F.A. Baias, op.cit. p.1331.

¹³ I. Turcu, Noul Cod civil. Legea nr.287/2009. Cartea a V-a. Despre obligatii (art.1164-1649) Comentarii si explicatii, Ed. Ch Beck, Bucuresti 201, p.338

corelat cu art.1170 C.civ prevede că părțile trebuie să acționeze cu bună-credință atât la negocierea, cât și la încheierea și executarea contractului. Sub aspect terminologic, doctrina distinge buna-credință subiectivă de buna-credință obiectivă¹⁴. Aceasta din urmă reprezintă o stare abstractă care instituie o normă de comportament¹⁵ de natură să limiteze drepturi și să creeze obligații, în mai multe sisteme de drept forma obiectivă fiind sensul primar al noțiunii de bună-credință. Astfel, potrivit articolului 1271 C.civ., debitorul trebuie să încerce adaptarea contractului fără a forța lipsirea acestuia de eficiență și implicit să conducă la încetarea lui.

2.4 Efectele impreviziunii

Efectele impreviziunii sunt reglementate de art. 1271 (2) C.civ. care prevede că odată împlinite condițiile impreviziunii, „dacă executarea contractului a devenit excesiv de oneroasă datorită unei schimbări excepționale a împrejurărilor care ar face vădit injustă obligarea debitorului la executarea obligației, instanță poate să dispună: a) **adaptarea** contractului, pentru a distribui în mod echitabil între părți pierderile și beneficiile ce rezulta din schimbarea împrejurărilor; b) **încetarea** contractului, la momentul și în condițiile pe care le stabilește.”

Adaptarea contractului reprezintă prima soluție oferită de către legiuitor. Creditorul obligației care a devenit pre împovăraătoare pentru debitor ar putea fi nemulțumit de înlăturarea oportunității de a profita de pe seama schimbării circumstanțelor. Însă, acest lucru nu este posibil fiindcă odată împlinită obligația de la art 1271 (3) lit d, securitatea contractuală este asigurată. Deși este logică existența unui dezechilibru sub aspectul informațiilor deținute de către părți, principiul bunei credințe nu permite profitarea pe seama lipsei de informare sau prevedere a celeilalte părți. Altfel, s-ar crea riscul ca un contract să fie comutativ pentru partea mai informată și mai diligentă, iar aleatoriu pentru partea mai puțin informată.

Un detaliu însemnat în privința adaptării contractului este dat de posibilitatea instanței de a estima pe cont propriu cum trebuie suportate pierderile și beneficiile din schimbarea împrejurărilor. Nu toate contractele afectate în mod substanțial trebuie să conducă la încetare. În special în relațiile comerciale, existența și derularea contractului este un deziderat mai important decât protejarea contraprestațiilor efectuate și obținerea unor eventuale daune. Astfel, în cauzele între comercianți, unde conținutul convențiilor este mai complex, iar miza este însemnată, tendința instanțelor va trebui să fie în sensul prezervării contractului pentru a promova securitatea, și în final eficiența contractuală. Acest fapt va ridica mari probleme în evaluarea alocării costurilor situației nou create, fiindcă lipsa unor criterii și linii directoare de

¹⁴ C. Zamșa, Buna credința în executarea obligațiilor Pandectele Romane nr.1/2013 p.10.; în lucrarea respectivă este realizată distincția conform teoriei bipartite, respectiv: „sensul principal al bunei credințe este atârnat noțiunii de echitate, și, în general, de probitate în raporturile de drept privat, cu excluderea oricărei intenții între partenerii contractuali; iar al doilea sens desemnează starea de ignorare sau inocența (de eroare scuizabilă) în care se află unul dintre contractanți.”

¹⁵ M. Uliescu, Principii directoare ale dreptului european al contractelor, în volumul Dreptul românesc în contextul exigentelor Uniunii Europene, Editura Hamangiu, București 2009, p.8. Autoarea subliniază buna credință obiectivă ca „fiind fundamentată pe obligația părților de a respecta standardele naționale”. A se vedea și

aplicare a textelor de lege va conduce la hotărâri unde soluția risca să devină arbitrara sub aspectul eficienței financiare.

Ca limite ale adaptării contractului reținem opinia doctrinei naționale și străine¹⁶ că „instanța poate diminua sau majora prețurile prevăzute în contract și cantitățile de bunuri, poate dispune plăți compensatorii sau modifica anumite clauze contractuale, [...] însă nu poate să rescrie contractul în întregime pentru că în această situație ar fi încălcat principiul libertății de voință a părților și principiul forței obligatorii contractului.”

Prin folosirea interpretării teleologice a alineatului 2 sesizăm că dorința legiuitorului a fost că instanța mai întâi să încerce salvarea contractului, iar dacă acest lucru nu este posibil, atunci să dispună încetarea acestuia. Textul de la art 1271 (3) lit.b recunoaște în continuare rolul suveran al instanței, permițând chiar stabilirea parametrilor în care contractul va înceta.

Secțiunea 3. Teoria impreviziunii în legi speciale

Aplicații speciale pentru teoria impreviziunii întâlnim în legi speciale, precum:

1. Legea nr.8/1996 privind dreptul de autor și a drepturilor conexe. Potrivit art. 43 (3) „în cazul unei disproporții evidente între remunerația autorului operei și beneficiile celui care a obținut cesiunea drepturilor patrimoniale, autorul poate solicita organelor juridictionale competente revizuirea contractului sau mărirea convenabilă a remunerației”. Doctrina a semnalat prompt ca eficacitatea acestei prevederi este dubitabilă din moment ce în plan probatoriu este dificil pentru autor să determine veniturile obținute de cesionar din exploatarea bunului¹⁷. Drept urmare, condiția existenței “disproporții evidente” devine foarte greu de îndeplinit, minimalizând astfel efectele teoriei impreviziunii. Față de dreptul comun, aceasta aplicație prezintă particularitatea că circumstanțele care s-au schimbat nu privesc raportul civil între părțile contractului de cesiune de drepturi de autor, ci beneficiile obținute de cesionar pe seama acestuia. Iar în al doilea rând, în acest domeniu reglementarea nu impune drept condiție de existență a impreviziunii ca cesionarul să-și fi exercitat drepturile cu bună-credință în sensul salvării contractului prin renegociere. În lisa acestei condiții, instanței de judecată îi revine în mod *direct* sarcina de a determina remunerația ce se cuvine autorului lucrării.

2. Legea nr.112/1995 privind reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului. Acesta prevede la art. 13 ca evaluarea despăgubirilor care se acordă foștilor proprietari pentru apartamentele și terenurile aferente vor fi stabilite în baza unei legislații speciale. Pentru ca valoarea despăgubirilor să nu fie afectată de fluctuațiile valorii bunurilor, acestora li se vor aplica coeficienții de actualizare, care în cazul de față nu vor fi mai mici decât coeficientul de creștere a veniturilor salariale medii pe economie.

3. Legea nr. 195/2001 legea voluntariatului. Potrivit art.14 „dacă pe parcursul executării contractului de voluntariat intervine, independent de voința părților, o situație de natură să îngreuneze executarea obligațiilor ce revin voluntarului, contractul va fi *renegociat*, iar dacă situația face imposibilă executarea în continuare a contractului, acesta este reziliat de

¹⁶ B. Oglinda, op.cit., p.246

¹⁷ F. Bujorel, op.cit., p.226

plin drept”. Prin comparație cu alte aplicații ale teoriei impreviziunii în sistemul vechiul cod, această lege specială prezintă similitudini evidente cu reglementarea din actualul Cod civil. Astfel, legea voluntariatului evidențiază unul dintre efectele impreviziunii, în speță adaptarea contractului, lăsând la dispoziția părților posibilitatea de a conveni asupra ajustării la noua situație care le-a afectat convenția. Convenția de voluntariat fiind esențialmente gratuită și derogând de la caracterul bilateral al impreviziunii, remarcăm caracterul unilateral¹⁸ al incidenței teoriei impreviziunii în care poate fi reținut doar în persoana voluntarului.

Secțiunea 4. Teoria impreviziunii în dreptul european

Există o serie de lucrări legislative internaționale care tratează problematica teoriei impreviziunii în mod similar cu soluția adoptată de legiuitorul roman:

1. Principiile de Drept European al Contractelor, art.6.111¹⁹. În cadrul Principiilor impreviziunea era axată în jurul ideii de justiție contractuală, datorită felului în care era alocat riscul schimbării circumstanțelor de la data încheierii contractului. Având în vedere că instanței îi revin prerogative sporite în restabilirea echilibrului contractual, textul face astfel referire la curentul modern prin care judecătorilor le sunt recunoscute noi posibilități de a interveni în convențiile dintre părți, fapt care survine în dauna sancționării și libertății contractuale²⁰.

2. Principiile UNIDROIT: art. 6.2.1–6.2.3. Reglementat sub denumirea de hardship teoria impreviziunii derivă din clauză de hardship specifică dreptului comerțului internațional. Principiile UNIDROIT conțin o serie de prevederi specifice în materia impreviziunii, cum ar fi condițiile în care se face renegocierea ori efectele inițierii renegocierii, în această din urmă situație demararea renegocierilor nu îl îndreptățește pe cel care o pretinde să se poată să-și suspende sau diminueze prestația²¹. Finalitatea principiilor UNIDROIT este de a crea un „set de reguli care să aplicabil în toate sistemele de drept

¹⁸ C. Zamșa, Teoria impreviziunii, Ed. Hamangiu, București, 2006, p. 256

¹⁹ Article 6:111 PECL (ex art. 2:117) A party is bound to fulfil its obligations even if performance has become more onerous, whether because the cost of performance has increased or because the value of the performance it receives has diminished

(2) If, however, performance of the contract becomes excessively onerous because of a change of circumstances, the parties are bound to enter into negotiations with a view to adapting the contract or terminating it, provided that: (a) the change of circumstances occurred after the time of conclusion of the contract,; (b) the possibility of a change of circumstances was not one which could reasonably have been taken into account at the time of conclusion of the contract, and (c) the risk of the change of circumstances is not one which, according to the contract, the party affected should be required to bear.

(3) If the parties fail to reach agreement within a reasonable period, the court may: (a) terminate the contract at a date and on terms to be determined by the court; or (b) adapt the contract in order to distribute between the parties in a just and equitable manner the losses and gains resulting from the change of circumstances.

In either case, the court may award damages for the loss suffered through a party refusing to negotiate or breaking off negotiations contrary to good faith and fair dealing.

²⁰ Bénédicte Fauvarque- Cosson, Denis Mazeaud, European Contract Law. Materials for a Common Frame of Reference, Sellier. European Law Publishers, Munich, 2008, p.323

²¹ A.E. Moise, G.I. Moise, Teoria Impreviziunii: de la creație doctrinara la norma juridica, in revista conferinței “Știință și codificare în România, Comunicări prezentate la Sesiunea științifică a Institutului de Cercetări Juridice”, 2013, p.140

indiferent de uzanțele, condițiile economice și condițiile politice ale statelor în care se aplică”²². Doctrina străină a dat dovadă de o reticență temperată în această privință, indicând bazarea într-o măsură prea mare pe arbitraj. Acest lucru a fost identificat ca o deficiență a sistemului UNIDROIT fiindcă arbitrajul internațional a dat dovadă de a urma tendințe minimaliste și formaliste, fapt care a condus la o interpretare restrictivă prin care teoria impreviziunii a fost asimilată forței majore²³.

3.Ediția revizuită a Cadrului Comun de Referință: III.7:110²⁴.După cum am menționat anterior în secțiunea 2 , Cadrul Comun de Referință, în varianta sa cea mai recentă, reprezintă textul original după care s-a ghidat legiuitorul român. Astfel, în urma analizei textelor de către doctrina străină, concluzia acestora a fost că un astfel de instrument nu poate funcționa în mod eficient în lipsa unei practici judiciare sistematizate, așa cum este cazul Germaniei, cu instituția similară a Wegfall der Geschäftsgrundlage²⁵ față de care reglementarea impreviziunii din Cadrul Comun de Referință prezintă o serie de similitudini.

Secțiunea 5. Concluzii

Teoria impreviziunii în reglementarea actuală în dreptul românesc și dreptul european reprezintă un numitor comun în vederea alocării riscului. Într-un climat economic ferit de fluctuații majore, incidența acestei instituții nu ar trebui să fie frecventă. Reținem astfel, că impreviziunea reprezintă o soluție extremă la care părțile trebuie să apeleze în cursul executării contractului. Datorită faptului că cerințele aplicării impreviziunii, cât și efectul particular al adaptării contractului, prezintă riscul de a fi greu de împlinit și dificil de implementat în practică românească, sugerăm apelarea la știința dreptului comparat în vederea înțelegerii funcționării acestui mecanism.

Privit la nivel global, alinierea prevederilor de drept civil la modelele europene recent realizate, conduce la catalogarea modificării Codului civil ca fiind un demers benefic în privința împlinirii obiectivului Uniunii Europene de a înlătura situația în care legislația națională reprezintă un impediment în dezvoltarea relațiilor economice pe teritoriul Uniunii.

²² B.Oglinda, op.cit., p.236

²³ H. Rosler, Hardship in German Codified Private Law – In Comparative Perspective to English, French and International Contract Law, European Review of Private Law, vol 15, no. 4/2007, Wolters Kluwer, p.505

²⁴ III.7 – 1:110: Variation or termination by court on a change of circumstances

(1) An obligation must be performed even if performance has become more onerous, whether because the cost of performance has increased or because the value of what is to be received in return has diminished.

(2) If, however, performance of a contractual obligation or of an obligation arising from a unilateral juridical act becomes so onerous because of an exceptional change of circumstances that it would be manifestly unjust to hold the debtor to the obligation a court may: (a) vary the obligation in order to make it reasonable and equitable in the new circumstances; or (b) terminate the obligation at a date and on terms to be determined by the court.

(3) Paragraph (2) applies only if:

(a) the change of circumstances occurred after the time when the obligation was incurred; (b) the debtor did not at that time take into account, and could not reasonably be expected to have taken into account, the possibility or scale of that change of circumstances; (c) the debtor did not assume, and cannot reasonably be regarded as having assumed, the risk of that change of circumstances; and (d) the debtor has attempted, reasonably and in **good faith**, to achieve by negotiation a reasonable and equitable adjustment of the terms regulating the obligation.

²⁵ R. Dumina, C. Aleca, (2012) Consideration concerning the regulation of the theory of unforeseeability in comparative law, Issues of Business and Law volume 4/2012, p.63

Bibliografie:

1. Baias F.A.,(2012) *NCC comentariu pe articole*, Ed. C.H. Beck, București
2. Bujorel, F., (2012) *On imprevison and its effect on the literary, artistic or scientific work copyright assignment agreement*, *Perspectives of Business Law Journal*, Volume 1, Issue 1
3. Dobrev, D., (2011) *Impreviziunea, o cutie a Pandorei în Noul Cod Civil? Comentarii*, *Ediția a II-a, revăzută și adăugită*, Coordonator M. Uliescu, ed. Universul Juridic, București
4. Duminica R., Aleca C., (2012) *Consideration concerning the regulation of the theory of unforeseeability in comparative law*, *Issues of Business and Law* volume 4/2012
5. Fauvarque-Cosson,B., Mazeaud, D., (2008) *European Contract Law. Materials for a Common Frame of Reference*, Sellier. European Law Publishers, Munich,
6. Moise, A.E., Moise, G.I., (2013) *Teoria Impreviziunii: de la creatie doctrinara la norma juridica*, in revista conferintei “Știință și codificare în românia, Comunicări prezentate la Sesiunea științifică a Institutului de Cercetări Juridice”
7. Oglinda, B., (2012) *The theory of imprevison in the context of the economic crisis and the new Romanian Civil Code*, *Perspectives of Business Law Journal*, Volume 1, Issue 1
8. Patru, R. S., (2011) *Teoria imprevizunii din perspectiva dimensiunii economice și juridice a analizei contractului*, *Tribuna Juridica*, Volumul 1, nr. 1.
9. Pop, L., (2009), *Tratat de drept civil. Obligațiile, vol. II, Contractul*, Ed. Universul Juridic, București
10. Rosler, H., (2007) *Hardship in German Codified Private Law – In Comparative Perspective to English, French and International Contract Law*, *European Review of Private Law*, vol 15, no. 4/2007, Wolters Kluwer,
11. Turcu, I., 2011 *Noul Cod civil. Legea nr.287/2009. Cartea a V-a. Despre obligatii (art.1164-1649) Comentarii si explicatii*, Ed. Ch Beck, Bucuresti
12. Uliescu, M., (2009) *Principii directe ale dreptului european al contractelor*, în volumul *Dreptul românesc in contextul exigentelor Uniunii Europene*, Editura Hamangiu, Bucuresti 2009
13. Von Bar,C., Clive,E., Schulte-Nolke,H., (2009) *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law* (outline edition), Sellier, European Publishers, Munich
14. Zamșa,C., (2013) *Buna credinta in executarea obligatiilor*, *Pandectele Romane* nr.1/2013
15. Zamșa,C., (2006) *Teoria imprevizunii*, Ed. Hamangiu, București